

Sygn. akt I ACa 1046/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Zofia Kawińska-Szwed SO del. Ewa Solecka (spr.)
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w B.

przeciwko S. S. i A. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt II C 578/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) uchyla nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Katowicach dnia 5 czerwca 2013 roku, sygn. akt II Nc 198/13 w części nakazującej zapłatę pozwanym A. S. i S. S. i oddala powództwo w stosunku do tych pozwanych,

2) nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 7.242 (siedem tysięcy dwieście czterdzieści dwa) złote tytułem opłaty od zarzutów do nakazu zapłaty, od uiszczenia której pozwani byli zwolnieni,

3) zasądza od powódki na rzecz pozwanych A. S. i S. S. kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanych A. S. i S. S. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo- Kredytowa (...) z siedzibą w B. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanym W. Ż., A. S., S. S. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych na swoją rzecz kwoty 193.093,16 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 134. 445, 68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów postępowania.

Nakazem zapłaty z dnia 05.06. 2013 r. w sprawie II Nc 198/13 wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd uwzględnił powództwo wraz z kosztami postępowania w całości.

Od powyższego nakazu pozwani A. S. i S. S. wnieśli zarzuty, domagając się uchylenia nakazu zapłaty w całości i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania.

Nakaz zapłaty uprawomocnił się w stosunku do pozwanej W. Ż..

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 5 czerwca 2013r. w sprawie II Nc 198/13.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd oparł na następujących ustaleniach i zważeniach:

Powódka podała, że w dniu 25 stycznia 2008 r. zawarta została umowa pożyczki nr (...) pomiędzy powódką, a R. Ż.. Celem zabezpieczenia spłaty tejże pożyczki zawarta została umowa poręczenia cywilnego pomiędzy powódką, a pozwanymi. W dniu 1 lipca 2008 r. pożyczkobiorca zaprzestał regulowania spłat pożyczki. Powód wypowiedział umowę i wezwał pożyczkobiorcę i pozwanych do zapłaty zadłużenia. Z uwagi na brak zaspokojenia roszczenia powód wezwał pozwanych do wykupu weksła 11 kwietnia 2013 r. Wezwanie pozostało bez odpowiedzi. Na dochodzoną pozwem kwotę składają się na dzień 11 kwietnia 2013 r. 134.445,68 zł- kapitał pożyczki i odsetki karne w kwocie 58.647,48 zł.

Okoliczności te były niesporne.

Pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego, jak również zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, a także zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksła, niezgodnie z porozumieniem wekslowym w sposób nieodpowiadający zadłużeniu pożyczkobiorcy. Wskazali, że wezwanie do wykupu weksła skierowane zostało do nich 6 marca 2009 r. z określeniem terminu wykupu na 20 marca 2009 r. Od tamtego czasu upłynęły 4 lata. Drugie wezwanie do wykupu weksła zostało skierowane do pozwanych w kwietniu 2013 r. , określało termin wykupu weksła na dzień 25 kwietnia 2013 r. Żądanie zapłaty z weksła w chwili obecnej jest przedawnione zaś prawidłowość weksła budzi w związku z tym zastrzeżenia pozwanych. Umowa pożyczki została wypowiedziana we wrześniu 2008 r. wobec jej niespłacenia. Zatem należność wynikająca z zawartej umowy stała się natychmiast wymagalna, z dniem wypowiedzenia umowy pożyczki, a zatem we wrześniu 2008 r. Oznacza to, że termin przedawnienia roszczenia z tytułu niespłaconej pożyczki upłynął w 2011r. Wobec powyższego weksel został wypełniony po upływie terminu przedawnienia, co jest niedopuszczalne i skutkuje wygaśnięciem zobowiązania. Nadto remitentem weksła był (...), zaś powodem w sprawie jest (...), co skutkuje nieważnością weksła.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 32 prawa wekslowego i czekowego, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza było nieważne z jakichkolwiek przyczyn, z wyjątkiem wady formalnej. Odpowiedzialność wystawcy weksła, jak i poręczyciela wekslowego ma charakter abstrakcyjny. To udzielający poręczenia wekslowego i wystawca weksła jest zobligowany do wykazania, że remitent naruszył upoważnienie do uzupełnienia weksła in blanco. . Roszczenie wekslowe przeciwko akceptantowi przedawnia się z upływem trzech lat od daty płatności weksła, a więc

odpowiedzialność awalisty akceptanta przedawnia się z mocy art. 31 tak samo, czyli po upływie trzech lat od dnia płatności weksla.

Ze złożonego do akt weksla, z którego powód wywodzi swe roszczenie wynika, że dzień płatności weksla określony został na 25 kwietnia 2013 r. Pozew wpłynął do Sądu 11 maja 2013 r. zatem trzyletni określony w ustawie termin nie upłynął. Pismo, na które powołuje się strona pozwana, a to pismo powoda z dnia 06 marca 2009 nie wskazuje na to, że weksel został wypełniony w 2009 r., co więcej weksel ten nie był również uzupełniony w momencie II wezwania pozwanych do wykupu weksla z dnia 11 kwietnia 2013 r., gdzie strona powodowa wskazała warunki wykupu weksla, a to zapłatę kwoty 193,093,16 zł w nieprzekraczalnym terminie do 25 kwietnia 2013 r. Przyjąć zatem należy, że weksel został wypełniony z datą 25 kwietnia 2013 r. i określa termin płatności na ten dzień.

Oczywista omyłka pisarska w samej treści weksla nie wpływa na czytelność i zrozumiałość tego dokumentu. Zmiana nazwy strony powodowej wynika z wypisu KRS dołączonego do akt.

Zgodnie z treścią art. 493 kpc w zarzutach pozwany powinien wskazać czy zaskarża nakaz w całości czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, oraz pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu, a także wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie. Pozwani w swoich zeznaniach złożonych na rozprawie w dniu 13 maja 2014 r. podali, że o fakcie, iż kredyt nie został spłacony dowiedzieli się w styczniu 2013 r., o tym, że korespondencja przetrzymywana jest przez matkę w lutym 2013 r. Całość dokumentacji ze (...) otrzymali w styczniu 2013 r., zaś II wezwanie do wykupu weksla z kwietnia 2013 otrzymali. Zarzuty od nakazu zapłaty sporządzone zostały dnia 24 czerwca 2013 r. zatem w świetle zeznań pozwanych, jw. przy zachowaniu należytej staranności powinni wiedzieć o nowych okolicznościach sprawy, które naprowadzają w piśmie z dnia 10 kwietnia 2014 r., a których w zarzutach nawet nie zasygnalizowali. Zarzuty te zatem jako spóźnione nie mogą być brane przez Sąd pod uwagę.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 496 kpc w zw. z art. 32 i 101 prawa wekslowego i czekowego Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku.

Pozwani wnieśli apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 10 Prawa Wekslowego w zw. z art. 65 KC przez bezpodstawne przyjęcie, że roszczenie zabezpieczone wekslem nie uległo przedawnieniu, a w konsekwencji, że weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową;
- art. 10 Prawa Wekslowego w zw. z art. 117 § 2 KC w zw. z art. 372 KC przez bezpodstawne przyjęcie, że pozwany jako poręczycielom nie przysługiwał zarzut ze stosunku podstawowego oparty na innej podstawie prawnej i mający inną treść niż zarzut przysługujący pożyczkobiorcy, mimo, że poręczyciele byli dłużnikami ze stosunku podstawowego, a powodowi przysługiwało względem nich roszczenie oparte na innej podstawie prawnej;
- art. 372 KC przez jego niezastosowanie do oceny biegu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, mimo, że między pożyczkobiorcą a pozwany istniał stosunek solidarności biernej, a powodowi przysługiwało wobec nich przed wypełnieniem weksla roszczenie oparte na innej podstawie;
- art. 123 § 1 pkt 1 KC przez bezpodstawne przyjęcie, że roszczenie ze stosunku podstawowego nie uległo przedawnieniu, pomimo niepodjęcia przez wierzyciela jakichkolwiek czynności, które przerwałyby bieg terminu przedawnienia;
- art. 101 pkt 5 Prawa Wekslowego w związku z art. art. 43³ § 4 zd. 2 KC przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że weksel, w którym wpisano remitenta jedynie w postaci skrótu brzmienia nazwy pierwszego wierzyciela wekslowego ((...)) jest ważny i może stanowić podstawę wydania weksla, w sytuacji niespełnienia wymagania wskazania jego „nazwy handlowej”, czyli firmy w rozumieniu art. 43² § 1 KC.

- art. 84 § 1 i § 2 KC - poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, że nie doszło do wystąpienia błędu, co oznacza, że pozwany nie uchylił się skutecznie od skutków poręczenia na wekslu.

W oparciu o powyższe wnieśli o:

1. zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i uchylenie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym z dnia 5 czerwca 2013 roku, w sprawie II Nc 198/13, i oddalenie powództwa w całości;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja była zasadna, aczkolwiek część jej zarzutów nie zasługiwała na podzielenie.

Nie mieli racji skarżący przypisując Sądowi Okręgowemu naruszenie art.101 pkt. 5 prawa wekslowego w zw. z art.43⁽⁵⁾ § 4 zd. 2 kc. Nie uchybiało tym regulacjom i nie powodowało nieważności weksła umieszczenie w jego treści skrótu nazwy powódki (...), powszechnie kojarzonym w obrocie ze Spółdzielczymi Kasami Oszczędnościowo-Kredytowymi, przewidzianym też w statucie powódki.

Bezpodstawny był również zarzut naruszenia art. 84 § 1 i 2 kc. Po pierwsze, Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że powołanie się przez pozwanych na nieważność oświadczenia woli o udzieleniu poręczenia z powodu błędu nastąpiło po upływie terminu prekluzyjnego z art.493 § 1 zd.2 kpc, co skutkowało pominięciem rozważenia tej kwestii przez Sąd pierwszej instancji. Argumentację przytoczoną w uzasadnieniu przedmiotowego wyroku o tym, iż nie zachodziły przesłanki wymienione w art. 493 § 1 zd.3 kpc pozwalające na uwzględnienie spóźnionych dowodów i okoliczności faktycznych Sąd Apelacyjny podziela, co czyni zbędnym jej powielanie. Po drugie, z wymienionej argumentacji wynika także niezachowanie przez pozwanych terminu z art.88 § 2 kc do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, zaś powody błędu wskazane w oświadczeniu bez daty, wysłanym 11 lutego 2014 r. (k.177,179 akt) nie odpowiadają przesłance art.84 kc, na który to przepis powołują się pozwani. Wreszcie, w judykaturze i doktrynie przesądzonym jest, iż poręczyciel nie może skutecznie podnosić wobec posiadacza weksla, iż udzielił poręczenia wskutek podstępu osoby, za którą poręczył lub wystawcy weksla, jako że istotą poręczenia nie jest świadczenie, lecz gwarancja, że poręczyciel wykona zobowiązanie gdyby dłużnik go nie wykonał. Odpowiedzialność poręczyciela, ma charakter zobiektywizowany i jest oparta na zasadzie ryzyka, które leży u podstaw stworzonego dla wierzyciela stanu zabezpieczenia(vide-uchwała SN z 30 września 1996 r. III CZP 85/96, OSNC 1996/12/153; uchwała SN z 31 maja 1994 r. III CZP 75/94, OSNC 1994/12/238).

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu (art.70 prawa wekslowego). Słusznie natomiast zarzucali apelujący, że zaskarżony wyrok wydany został bez należytego zbadania kwestii przedawnienia stosunku podstawowego, którego realizacja zabezpieczona była przedmiotowym wekslem. Poręczyciel, który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, może na podstawie art. 10 prawa wekslowego - do czasu indosowania weksla przez remitenta - powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Tak też uczynili pozwani, w tym przypadku zachowując termin z art.493 § 1 zd.2 kpc. Nie budzi wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie, że uzupełnienie weksla in blanco po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu tymże wekslem jest niezgodne z deklaracją wekslową (vide-wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r.,V CK 228/04, OSP 2005/11/130,wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2006 r.,II CSK 75/06,LEX nr 291045, Pr.Spólek 2007/7-8/9,wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 r.,I CSK 616/09,LEX nr 737249 z glosą Marty Borkowskiej).

Czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego, a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Przedawnienie praw z weksla in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Treścią upoważnienia zawartego w deklaracji wekslowej

towarzyszącej wystawieniu weksla in blanco, wręczanego dla zabezpieczenia określonego roszczenia, jest objęte uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Odnosi się to również do przypadków użycia w deklaracji wekslowej zwrotu przewidującego możliwość wypełnienia weksla w każdym czasie oraz opatrzenia go datą płatności według uznania wierzyciela.

W niniejszej sprawie ustalonym zostało, że przedmiotowy weksel, z którego powódka wywodzi swe roszczenie w stosunku do pozwanych, wypełniony został 25 kwietnia 2013 r.; okoliczność ta nie była przez powódkę negowana. Natomiast termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego rozpoczął bieg po wypowiedzeniu R. Ż. umowy kredytowej z 6 marca 2008 r. i po upływie 30 dni od doręczenia pisma o wypowiedzeniu umowy. Bezsprzecznym jest, że pismo takie do pozwanych jako poręczycieli wystosowała powódka 29 września 2008 r. (kopie pism, dowody nadania –k.229-233 akt). W oparciu o powyższe pozwani wywodzili, iż rozwiązanie umowy kredytowej i stan wymagalności roszczenia podstawowego nastąpiły nie później niż z końcem października 2008 r. Z uwagi na to, że przedmiotowe roszczenie związane jest z prowadzeniem działalności gospodarczej przez powódkę (wynika z umowy kredytowej, a więc jest ściśle związane z rodzajem i przedmiotem tej działalności), z mocy art. 118 kc przedawniło się ono z upływem trzech lat, czyli najpóźniej w grudniu 2011 r. (vide-wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 lutego 2014 r.,ACa 809/13,LEX nr 1454649). Przerwa biegu przedawnienia nie została wykazana.

Wobec powyższego, skoro z materiału dowodowego sprawy wynika, iż weksel będący podstawą żądania pozwu, wystawiony jako niepełny, został wypełniony po upływie przedawnienia stosunku podstawowego, a zatem niezgodnie z deklaracją wekslową, powództwo uznać należało za pozbawione podstaw. Zaskarżony wyrok podlegał zatem zmianie przez uchylenie nakazu zapłaty oraz oddalenie powództwa na zasadzie art.496 kpc. Podstawą materialnoprawną rozstrzygnięcia był art. 10 a contrario w zw. z art. 32 zd. 1 prawa wekslowego. Oddalenie powództwa skutkowało zasądzeniem od powódki na rzecz pozwanych kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego na zasadzie art.98 kpc oraz pobraniem od niej opłaty od zarzutów do nakazu zapłaty na mocy art. 113 ust. 1 uksc.

Sąd Apelacyjny orzekł więc jak w sentencji, na mocy art. 386 § 1 kpc. W punkcie II. sentencji orzeczono o kosztach postępowania apelacyjnego na zasadzie art. 98 kpc w zw. z art.391 § 1 kpc i § 6 ust.6 w zw. z § 13 ust.1 pkt.2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j.Dz.U. z 2013 r., poz.461).